

Recensie

Die Libellen Österreichs. R. Raab, A. Chovanec & J. Pennerstorfer, 2006.

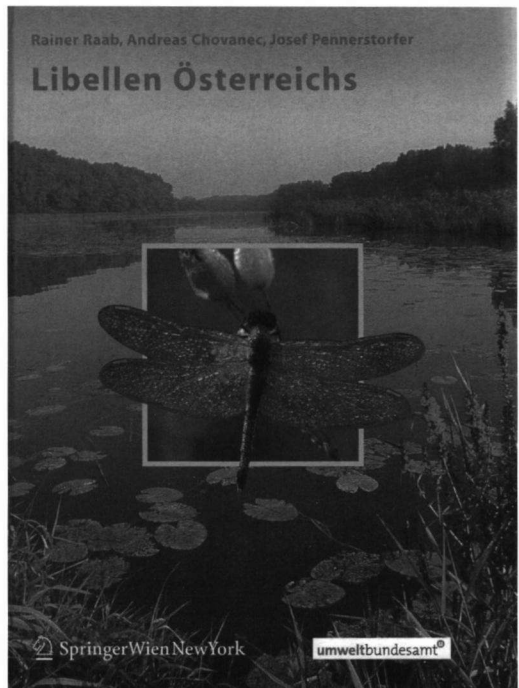
Umweltd Bundesamt, Wien, SpringerWienNewYork. 343 pagina's, ISBN-10 3-211-28926-7. Prijs: variërend van circa € 90 tot € 120 voor de uitgave met harde kaft en circa € 40 voor de uitgave met softcover.

Met de uitgave van dit boek, is het de eerste keer dat er een overzicht is gemaakt van de libellenfauna van Oostenrijk. Het resultaat mag er wezen! Een lijvig boekwerk van bijna 350 pagina's, volledig in kleur en gedrukt op zwaar papier. Het boek is een derde uitgave in een serie over de fauna van Oostenrijk. Het eerste deel kwam uit in 1993 (broedvogels) en het tweede deel in 2001 (amfibieën en reptielen). Met deze uitgave uit 2006 is dus ook een begin gemaakt met een overzicht van een groep van ongewervelden.

Het boek heeft een gebruikelijke indeling die we van atlassen gewend zijn. Naast een uitgebreid hoofdstuk over de biologie en ecologie van libellen, volgt informatie over de gebruikte dataset en databewerkingen. Het grootste deel van het boek wordt vanzelfsprekend ingenomen door de soortbesprekingen die meestal twee, maar soms ook drie of vier pagina's beslaan. Bij de soortbesprekingen is een duidelijk verspreidingskaartje meegegeven, meerdere kleurenfoto's, waaronder standaard een leefgebiedplaatje en is behalve de vliegtijd, ook de uitsluitijd van de larven grafisch weergegeven. Wat je van een land met grote hoogteverschillen mag verwachten, is dat bij elke soort ook een diagram waarin de hoogte boven zeeniveau van de waarnemingen is aangegeven wordt gepresenteerd. In totaal worden 77 soorten besproken en het zal geen verrassing zijn dat bijna alle in Nederland vastgestelde soorten ook een plekje in dit boek hebben gekregen. Alleen de Donkere waterjuffer (*Coenagrion armatum*) en de Bronslibel (*Oxygastra curtisii*) ontbreken. Daarmee is de relevantie voor Nederlandse lezers gelijk helder en het is leuk om de verschillen tussen de beide landen geïllustreerd te zien. Als eerste is er natuurlijk het verschil dat een flink deel

van Oostenrijk uit alpiene milieus bestaat en de bijbehorende libellen hebben ook allemaal hun plekje in deze atlas. Maar er zijn ook minder voor de hand liggende verschillen.

Soorten die in Nederland een vrij uitgebreide verspreiding hebben zoals de Koraaljuffer (*Ceragrion tenellum*) en Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*), zijn in Oostenrijk extreem zeldzaam. Van de Koraaljuffer is het zelfs de vraag of deze wel in Oostenrijk voorkomt. Bij de oude waarnemingen van deze soort wordt getwijfeld aan een juiste determinatie!

Een in libellen geïnteresseerde toekomstige bezoeker van Oostenrijk zal in een dergelijke uitgave op zoek gaan naar informatie over de specialiteiten van Oostenrijk. Met wat geluk en met de informatie uit het boek moet het vast wel

lukken om tijdens een tripje in juni in het oosten van Oostenrijk tot de verbeelding sprekende soorten als Grote pantserjuffer (*Lestes macrostigma*), Balkanbronlibel (*Cordulegaster heros*) en Tweevlek (*Epitheca bimaculata*) te vinden. Een bezoek in juli in de berggebieden kan soorten opleveren als Azuurglazenmaker (*A. caerulea*) en Taigaglanslibel (*Somatochlora alpestris*) of zelfs de Siberische waterjuffer (*C. hylas*). Deze laatste soort is een van de zeldzaamste libellen van Europa en ernstig bedreigd. Oostenrijk is eigenlijk nog de enige plek waar deze unieke soort voorkomt, maar de populaties zijn ook hier sterk bedreigd.

Elke soortbespreking heeft ook een aparte paragraaf over bedreigingen en beheermaatregelen. Deze paragrafen zijn echter erg algemeen en algemene informatie over de bescherming van libellen is een beetje 'weg gemoffeld' in een kort hoofdstukje helemaal achterin het boek. Ik denk dat dit het belangrijkste minpunt van het boek is. Met de

waarnemingen van de libellen is bijvoorbeeld geen trendberekening gemaakt en hoe goed of hoe slecht het gaat met de verschillende soorten libellen is niet af te leiden. Een ander minpuntje zit in de opmaak van het boek. Er zitten verscheidene helemaal blanco pagina's in het boek en dat is toch wel erg jammer voor een boek van deze prijs. Voor hetzelfde geld had deze ruimte opgevuld kunnen worden met extra informatie of op zijn minst met extra foto's. De witte pagina's die opduiken tussen de verschillende soortbesprekingen zijn bijvoorbeeld echt storend. Toch denk ik dat het boek zijn weg naar de serieuze libellenkenner wel zal weten te vinden en dat lijkt me terecht. Ik zou wel kiezen voor de uitgave in paperback, omdat de gebonden uitgave wel heel erg prijzig is.....

Dick Groenendijk